

SLOVENIJA.

List 85.

V torek 23. Kozoperska

1849.

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petek. Predplačuje se za celo leto v založnici v Ljubljani 7 gold., za polleta 3 gold. in 1/2, za ene kvatre 1 gold. in 45 kr. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajtuje še 1/2 gold. Za po pošti pošiljano Slovenijo je celoletno plačilo 8 gold., polletno 4 gold., za ene kvatre 2 gold.

Staršem in varham slovenske mladosti.

Znano je, de minister kulta in uka je nj. veličanstvu predložil načert nove učilne naredbe za gimnazije in realne šole. S narvikšim sklepam 26. kim. t. l. je minister oblast dobil, po nakazu te predloge ravnati. Podstave tega načerta torej so zdaj vodila za poduk na gimnazijih in realnih šolah,

§. 60. tega načerta pak veli:

„1. Znanstva in pripravnosti za prejemo v nar spodniši gimnazialni klas potrebne so: v veroznanstvu toliko vednosti, kolikor se je v ljudski šoli uči; potem umetnost branja in pisanja v materinskem jeziku, latinskiga pisanja, in kjer se uči, tudi nemškiga; vednost pervin podoboslovja materinskiga jezika, umetnost razlaganja prostih stavkov, umetnost pravopisa brez tacih pomot, katerih je po splošnih pravilih opustiti moč, in s privajenjem imenitnejši stavne zaznamke pri pisanju stavljati.“

Starši in varhi! vse te znanstva in pripravnosti se terjajo za prijemo v nar spodniši gimnazialni klas v materinskem jeziku, torej pri slovenskih učencih v slovenskim jeziku!

Ravno tisti §. 60. naprej veli: „2. Čez to se mora spriča spodnje ljudske šole pokazati. Gimnazi pak, kir je odgovoren za napredovanje svojih učencov ima pravico po najemnimu sprašovanju prepričati se, de se tirjane znanstva in umetnosti res znajdejo, in prejemo odreči zavolj pomankanja predizobraženosti. Ta pravica rata dolžnost vselej, kadar se po pravici dvomiti mora nad pred - izobraženostjo.“

Starši in varhi! kako bo slovenski učenc spriča v mater. jeziku pridobljenih, in za prejemo v gimnazi potrebnih znanstev in umetnost pokazal pri sedajni napravi mestnih in deželnih šol, kir slovenski jezik skor ne omeni, clo omeniti ne sme? In ako jo pokaže, ali si ne bo učiteljstvo po vesti — in vestnost pred vsimu se mora pričakovati in terjati, — svojo dolžnost mislilo, kir pozna poduk v nar več mestnih in deželnih šol, dvomiti nad terjano izobraženostjo v mater. jeziku, in čez njo posebno spraševanje napraviti? Kako bo slovenski učenc, kateri do zdaj od svojiga mater. jezika je malo, ali ni clo nič slišal, pri temu sprašovanju obstal? Prejemba v gimnazi se mu bo mogla zavolj pomanjkanja predizobraženosti odreči!

Toraj marno premislite, in vtisnite si to, starši in varhi slovenske mladosti, kateri ste pred bogam in svetam dolžni svojim sinam in rejencam prihodnost, kar se da, srečno oskerbeti! Zavolj pomankajoče pred - izobraženosti se vaši sinovi in rejenci v latinske šole prejeti ne morejo in ne smejo. Ne pustite se zmotiti skoz lepe besede, votle predkazanja in lagane podškodovanja; terdno se postavte deržite, de ne bodo vaši sinovi in rejenci škode terpeli! Ako se vašim prejemba v gimnazi odreče po postavi, so izmetani vaši težko zasluženi krajcarji, preč so vaše upanja, ubita je sreča vaših sinov in rejencov!

Starši in rejenci slovenske mladosti, prosite in terjajte tedaj, de vašo mladost v materinskem, t. j. slovenskim jeziku dostojno

učijo; silite, de povelje visociga c. k. učilniga ministerstva 2. kim. 1849 štev. 5692, se na tanjko in bolje izpolnuje ko dozda, namreč: „V ljudskih šolah, h katerim se tukaj nar spodniši šole s tremi klasi poglavitnih vred, štejejo, mora poduk v prihodnič v materinskem jeziku dajati.“

Tako bote svojim sinovam in rejencam priložnost omislili, ponaravno se v prvo v mater. jeziku, po temu tudi v nemškemu in v družih jeziki izobraževati se, in tako si po znanstvu večih jezikov v avstrijanskemu cesarstvu, kjer bo po ukazu enakopravnosti slovenski jezik v šolah in uradah veliko veljal, srečno prihodnost oskerbeti. Ob enim bote po temu v izobraženje, povzdigo in čast celiga vašiga naroda veliko pripomogli, in ga stare, tega plemena gotovo edine sramote oteli, de nar bolj omikani in slavni njegovih sinov svojiga mater. jezika ne brati ne pisati ne znajo, in so tako svoji materi odtegneni in otujčeni mnogokrat ptujo velikost in ptuji svit povikšovat pomagali.

Starši in varhi slovenske mladosti! v sercu pomislite svojo in svojih drugih srečo in čast! pomislite svojega velikiga naroda svit in slavo!

V Celovcu 10. kozoperska 1849.

Prijatelj Slovincov.
(Laib. Zeit.)

Austrijsko Cesarstvo.

Slovenska dežela.

Ljubljana. Grajsaki Novomeškiga kroga so za poročniki pri deželni odboru za odvezo zemljiš gosp. Dr. Pfefererja, grajsaki Postojniškiga kroga pak gosp. grofa Dragutina Hohenwarta zvolili.

Večer 21. t. m. se je maršal grof Raddecki v Ljubljano pripeljal na poti v Laško. Ljubljančani so ga v gostivnici s krepkim: „živio“ sprejeli.

Gospod Doliak, nekdanji slov. poslanec, je odločen za predsednika odbora za odvezo zemljiš na Goriškem.

Postava za odvezo zemljiš na Goriškem, v Istrii, Terstu in Gradiški je razglašena.

Ljubljana. Predsednik deželniga odbora za odvezo zemljiš na Krajskim po Ljublj. časopisu naznani, de predplačila odškodovanja za prejemnike se bodo prerajtale po dveh tretinah rektifikalne cene urbarijalnih in desetinskih davšin. Prejemniki torej, kateri predplačil želijo, naj se oglasijo pri deželni odboru, svoje posestvo in rektifikalno ponudbo izvižajo, in dokažejo po kresijskim poterjenju, de zastran davšin, ktere bi odškodovane bile, z dolžnimi prepira ni. Kadaj de deželni odbor sestavljen bo se bo oznanilo. —

Celovec 13. Oktobra 1849. Ne zamerite mi, častiti gg. bravci! da vam zastran slovenskega jezika na latinskih šolah v Celovcu toliko smešnjave pišem. Smešnjava ta ni v mojih možganih, temuč v tukajšnjim gimnazialnim učiteljstvu. Nobeden g. učitel ni terdno in resnično vedil, kar je blo zaključeno. Eden je rekel: slovenski jezik je zapovedani predmet za Slovence, zastran Nemcov se bo vis. ministerstvo prašalo; drugi dan je rekel; slov. jezik je sicer zapovedani

predmet; pa nobeden učenc ni zavezan, se ga učiti; tretji je djal: slov. jezik je prostovoljni predmet; itd.... vse sorte sklepi so se slišali. Tako je ta za našo prihodnost najvažnejši reč visila; in Bog ve, kaj bi se blo zgodilo. Alj neki sostavk v „Klagenfurter Zeitung“ je to reč na novič sprožil, in hvala Bogu! pravica je obveljala: Slovenski jezik je za vse Slovence zapovedan predmet v vseh 8 šolah; zastran Nemcov naj pa njihovi stariši ali oskerbniki svojo voljo pismeno oznajijo. Ako ovi na znanje dajo, da se morajo njih sini ali pitanci slovensko učiti, postane slov. jezik tudi za nemške učence v vsakim obziru zapovedan predmet. Že se pripravljajo potrebne naprave, in naš gosp. Janežič bo ponedlek to je: 15. t. m. z slovenščino pričel; in po tem sam v Slovenji vse obširnejši popisal. Bog blagoslovi to za naš slovenski narod imenitno in veselo delo in opravilo z svojim obilnim blagoslovom na korist, srečo in slavo našemu milemu narodu!!! Kar še nikolj Slovenci niso imeli, sedaj imajo: „slovenski, svoj mili materni jezik v vseh 8 šolah kot zapovedan predmet.“ Hvala in slava našemu ministru javnega uka, slavnemu gospodu grofu Levu Thun.

Kakor se pripoveduje, je gimnazijalno učiteljstvo zastran ovega sklepa vis. ministerstvo javnega uka poprašalo; alj terdno upamo, da bo vis. ministerstvo ovo reč po načertu uravnave gimnazijalnih šol rešilo.

§. 18. ovega načerta pravi: „Naučni predmeti gimnazijalnih šol so:

1. veroznanstvo; 2. jeziki, in sicer. a) latinski, b) gerški, c) materni, d) deželni jeziki, kateri so v kronovini, v kterej gimnazijum leži, zraven matersčine v navadi, e) nemški, ako ni že v gorejomenjenih jeziki obsežen, f) drugi živi jeziki (državni jeziki, francozki, angležki itd.); 3. zemlopis in dogodivščina; 4. matematika; 5. naravopis; 6. naravoslovje; 7. filozofiska propedevtika; 8. krasopis; 9. risanje; 10. petje; 11. gimnastika.“

§. 19. Na tenko razloči, kateri predmeti so zapovedani in kateri prostovolni. „Predmeti v §. 18. št. 1, 2, a — c, ter 3 — 7 imenovani so za vse redne učence zapovedani predmeti.“

§. 20. dalej pravi: „Predmet v §. 18. št. 2, d in e imenovani se morajo sicer na vsakemu gimnaziju učiti, da se učencam priločnost podeli, razne deželne jezike se naučiti; se te priložnosti poslužiti, je pa clo na volji puščeno.“

„Ne učenci, temuč njihovi stariši in oskerbniki imajo tedaj, ki njih sini in pitomci v gimnazijum stopijo, razločiti, alj in kteriga zaznamnovanih jezikov se bojo ovi učili. Tako zaznamnovan jezik postane za učence v vsakim obziru zapovedan predmet.“

Po teh očitnih besedah gimnazijalnega načerta je toraj slovenski jezik po §. 18. št. 2, c za vse redne slovenske učence kot materni jezik zapovedan predmet; ravno tako tudi nemški za nemške učence.

Alj je pa za slovenske učence nemški, in za nemške učence slovenski jezik kot drugi deželni jezik zapovedani predmet, imajo po §. 20. št. 2, d razločiti njih stariši in oskerbniki. — To je belo kot dan; in zavolj belodanih resnic v sedajnih časih ministerstvo pra-

šovati in nadležovati in motiti, to se ne zdi modro; ministerstvo ne more na nobeno vižo svojevoljno dano postaviti podreti, ne more dones terditi, to je belo, jutre pa: to je černo. Z mirnim srcem pričakujemo odvet vis. ministerstva. —

Reveni Slovaki mende ne bojo dobili svoje kronovine; mi Slovenci bi jim marsiktero, ki je nam preveč in zoperna, z serčno radostjo podarili. Čudna je ta reč. De bi se Slovaka od madjarske dežele odcepila, v jedno posebno kronovino z svojim zborom združila, za svojo kronovino prosijo pismeno in ustmeno od Madjarov žuleni Slovaki, hodijo od Ponciuza do Pilatuža, njih pravične, v nebo vpijoče prošnje oznanjujejo in podpirajo krepko in prav bratovsko vsi slavjanski časopisi, tudi nekteri nemški časopisi, postavim „Presse“ se prav živo in neutrudljivo za nje potegujejo: pa vender vse, vse to bo, kakor se čuti, žali bože zastoja: vse bo ostalo glas vpijočega v puščavi, in gotovo na škodo omilovanja vrednih Slovakov, in tudi žali bog! gotovo na škodo naše Avstrije. — Kraljevina ilirska je po §. 1. od svitlega cesarja dane ustave kronovina z svojim deželnim zborom: večji delj prebivavcov v Iliriji želi in prosi, de bi stara ilirska kraljevina ukupostala pod enim cesarskim namestnikom in z jednim deželnim zborom; ja odbor Ljublanske mestne oblasti je v tem zmislu krepko prošnje svit. cesarju uležil: pa vender vse je zastoja: kraljevina Ilirija se cepi in terga na male kronovince s posebnimi okrožnimi zbori; in gotovo na škodo razkomadanih Slovencov, gotovo tudi na škodo naše Avstrije. Čudna je ta reč: Ogerska dežela se ne sterga na škodo Slavjanov; Ilirija se sterga na škodo Slavjanov! Nemila osoda, slabo plačilo, ktere gotovo Slavjani nismo zaslužili.

Svečan.

Iz Celja. Ta teden se bodo v Celji šole začele. Kakor se že zdaj vidi, bode letos manjše število učencov od lanskiga leta. Tud sedma šola se bode letos v Celji začela, kakor se je bilo že pred tremi tedni na znanje dalo, alj kakor se sliši se je le malo sedmošolcov dosad zapisati dalo. Ni nam ravno ljubo, da se število učencov pomanjšuje, pa vender nas to tolaži, da bodo učitelji z temi učenci, ktere imajo, bolj vcaker iti zamogli, zakaj preveliko število učencov je večidel le napotek uka.

Tud za slovenski jezik se bode letos bolje skerbalo, kakor vlan, ker sta se tega uka dva učitelja podstopila, — namreč v spodnjih starih šolah bode gospod Franc Mikuš, mestni kaplan in namestnik rajncega gospoda Jožefa Šulerja; v treh vikših šolah bode pa gospod Valentin Konšek vsak teden dve uri slovenski jezik učil. — Obadva sta Slovincam dobro znana. — V sedmi šoli se bode za načasnega učitelja postavil gospod Jožef Pipan, pravdoslovec in sin gospoda Profesorja Tomaža Pipana, starašinetu Celjskiga gimnazija. Prav vstreženo mora Celjanam biti, da so gospoda Jožefa Pipana za učitelja dobili; on je v mnogoverstnih znanstvih, posebno pa v gerškemu pismenstvu tako izurjen, da mu jih je malo jednakih. Tud je gospod Jožef Pipan rojen Slovec, in mi se nadjamo de se bode tud svojega materinskega jezika lotil z tisto nevtrudljivo marljivostjo, z ktero si je dosad v drugih predmetih toljko znanstev pridobil. To od njega terja njegov narod, k temu ga podbada njegova prihodnost, ktera se pred njim veselo razvija. Štud. l.

V Celji 3. Oktobra 1849. (Slov. Nov.)

Hervaska in serbska dežela.

Beremo v „Südsl. Zeitung“:

Pomnilo smo pred nekimi dnevi pamfleta, kteri se je prejšni teden ko priloga Gajeviga in Zagrebškiga časopisa, razglasoval, kakor pred že marsktera. Pamflet je bil, kot po

navadi proti vredniku „Slovenskiga Juga“, gosp. Bogoslavu Šuleku; ta bart pak je imel podpis gosp. Milakoviča, tukajšniga pravdosrednika, ali pisanje in glas sta bila clo primerna prejšnim od vredništva Gajeviga časopisa izdanim pamfletam, Sploh so se tukaj čudili, kako de se more izobražen mož do pamfleta ponižati, kteri je, kar zaverženost in brezsravnost vtiče, čez vse, kar obrekovajoča tiskaraa prikazati zamore; vsaki se je zavzel, de zvnaj vrednikov Gajeviga časopisa še taki ljudje zamorejo biti, kteri so pripravni k tako čudovitimu obrekovajočimu govorjenju.

Zdaj vganjko znajdeno vidimo, gosp. Milakovič je dal „Razjasnjenje natisniti (ktero pri današnimu našimu listu leži), iz kteriga se vidi, de vredništvo Gajeviga časopisa se je njegoviga imena na malo pošteno, krivo vižo poslušilo. Gosp. Milakovič namreč reče, de tisti, s njegovim imenom razglašeni pamflet proti gosp. Bog. Šuleku on pisal ni, in de so pisavci tiga vredniki Gajeviga časopisa, ktere je gosp. Mil. le naprosil, de bi v njihovim listu pod njegovim imenom proti opombi „slav. Juga“: „de je gosp. Mil. madžaronske posestva na znano vižo prodal“ proglasili: „de on je te posestva tako prodal, kakor tudi drugi pravdosredniki s premoženjem, ki je v Eksekucijo prišlo, storijo.“ — Ves drugi obsežik pamfleta, vsa versta tam stoječih ogerdovajočih besedi in obrekovanj tedaj gre na brado vredništva Gajeviga časopisa. Kdor je omenjeni pamflet bral, in se tistih verstic spomni, v kterih se od gosp. Dr. Gaja ko „vredniga, dobriga in pošteniga gospoda“ in od njega „prirojene dobrote in milosti“ nježno govori, — kdor k temu pristavi drugi obsežik pamfleta in potem pomisli, de je od vredništva Gajeviga časopisa narejen bil, le ta zamore prevdariti, kako de brez sramote naša dobrosmisleča tiskarna slobodo pisanja k revnim samogoltnim namenam rabi. In proti temu ravnanju ni druge brambe, kot zaničevanje in potterpežljivost. —

„Narodne novine“ in „Agrar Zeitung“ ste potem razglasile novo „Očitovanje“, v kterimu se pismo znajde nekiga gosp. Ivana Vardiana, kteri terdi, de gosp. Milakovič je v pričo njega izgovoril, de prvo, pod imenom gosp. Milakoviča razglašeno očitovanje se je v resnici po njegovi voli pisalo in natisnilo. —

Odsek banskiga svetovavstva za javni poduk je izdelal „Načert podlog za javni poduk na Hervaskim in Slavonskim“, po „načertu podlog za javni poduk v Avstrii“, od ministerstva uka razglašanim.

Njih Prevzvišenost patriarh Rajačić je na c. k. ministerstvo sledeče pismo poslal:

S priložnimi popričnimi dokladami vred pod. mi je bilo na znanje dano, v kako žalostnem stanju so prebivavci Banata in Bačke. Serbski narod, ki je do konca kervave igre vedno v orožju bil za obvarvanje svitlega prestola in celotne države, je v tem svoj grob našel. Mertev je duhovno in telesno. Med tem, ko nekteri med postavljenimi uradniki serbski narod v imenovanih krajih na vsako vižo podpihavajo, de bi ga visokemu vladarstvu sumljivega storili, si marljivo prizadevajo, ga zmišljenih puntov obdolžiti, in clo vojaške poglavarje za vničenje nikdarnih vstaj od vojvodov tirjajo, in vsakem razodenju narodnega življenja z vojaško oblastjo žugajo: stoji nebrojno rodovin tega nesrečnega naroda pod milim nebom, brez strehe, brez oblačila, brez derv, brez živeža, brez kersanske tolažbe, enako divjemu ljudu v sredi omikane Evrope. Kako neizmerno je pač stan serbskega naroda razločen od drugih narodov v Bački in Banatu! Ti so ali z nedopovedljivo radostjo madjarski punt in vruga države podpirali, ali v kervavih bitvah roke križem deržali, ko so Serbi čez leto in mesec za svitli prestol kri prelivali. Drugi narodi imajo polne predale, imajo pohištvo in dvor, imajo svoje cerkve in

šole, imajo vse zljajšanje gradjanskega življenja, in take predpostavljene, ki so ali Madjari ali Madjaroni. Proti tem pa dviguje otroci, žene in starčiki Serbov svoje roke k nebesom in k prestolu visokega vladarja, in kličejo za pomoč jih rešiti glada smerti in krivične oblasti. Jez, ki imam pred drugim dolžnost, pravice svojega naroda varovati, in srednik med njim in vladarstvom biti, prosim visoko vladarstvo, na te nezaslišane in krivične nadloge mojega naroda svoje oko obrniti. Hitra pomoč v takem stanju je potrebna. Madjari so pridelke Serbov odpeljali, cesarska armada pa jih je Madjarom vzela. Pravica in spodobnost tirja, da se obropano blago narodu nazaj da, in da se mu naglo pomaga, da bo mogel polje čez zimo obsejati, svoje rodovine smerti rešiti, božje službe opravljati, otroke v šolo pošiljati. Ako bi podeljeni pomočki ne zdali, prosim, da bi mi visoko vladarstvo privolilo, s posredstvom zunajnih narodov in mest, svojemu narodu pomagati. Upam, da bom s tem pismom tak srečen izid dosegel, kakor nekdej nesrečni Hamborg. Silna potreba je, da visoko vladarstvo svojo paznost na postavljene uradnike, posebno na krožne poglavarje oberne. Ako Serbom že ex principio ni bilo dovoljeno, da bi bili v Bački in Banatu krožne oblasti prevzeli, hočemo vender po zapovedi tukajšnega vojaškega veliteljstva, da se taki za krožne poglavarje volijo, ki niso Serbom protivni, da se drugi uradi po številu narodnosti razdele, dokler, da se gotova vravnava v teh deželjah vpelje, in osoda Vojvodini in Serbskemu narodu izreče. Mislím, da smem tako odkritoserčno preljubljenemu Caru svoje mnenje odkriti, ker sim prepričan, da moje udanosti do visokega prestola nobeden cesarski služabnik ne preseže, ker sim serbski narod v brezizglednih žertvah ohranul in napeljal.

Dunaj 27. Septembra 1849.

Jožef Rajačić, m. p. patriarh.

„Südsl. Zeitung“ o sostavku dunajškiga časopisa „Ostdeutsche Post“ od enakopravnosti tako govori: Po pomenku čez ukaz gosp. ministra pravice, de opravila vikšiga sodniša na Českim se morajo v nemškemu jeziku voditi — kar se „ne zavolj prednosti ampak zavolj državne potrebe sploh“ jako hvali — pojame „Ostdeut. Post“, de država e dini opravilni jezik imeti mora, kteri, se ve, le nemški zamore biti. H koncu terdi, de Nemci ne le se ne prevzamejo, ampak clo še pazljivo na pravice ne čujejo, ktere jim po enakopravnosti gredo, in vlado zaroti čuti, de bi se vodilo enakopravnosti ko monopol proti nemškemu ljudstvu ne rabilo. Iz tega sostavka se očitno vidi, kako de „Ostdeut. Post“ enakopravnost razumi.

Je namreč enakopravnost po temu zgol pravica Nemcov z drugimi narodi avstrijskimi gospodariti. Zna se tedej reči: nemški jezik, desiravno ga le kakih 2 — 300 ljudi v deželi govori, ima enako pravico z jezikom ostalih milijonov; kir je pak vladi državni jezik treba, in vlada je nemška, torej je nemški jezik državni in zraven njega se drugi le poterpé.... Na Českim po tim takim zavolj enakopravnosti mora vikši sodniše nemško ravnati, kir tam 4/5 prebivavcov so Slavenci. Ako bi nesreča hotla, de bi se v naši deželi kakih 50 ali 100 Nemcov vsedlo, bi mende tudi zavolj enakopravnosti nemški jezik pri nas opravilni postati mogel; na Galiskim, Ogerskim, Laškim i. t. n. ravno tako. Nemeč ima enako pravico s vsimi drugimi narodi; alj pa tudi ti s Nemcam, je drugo vprašanje. Tode na to vprašanje, upamo, bomo kmalo tudi odgovorili.

Skor je to ravno tako, kakor s Ogerskim. Tud Madžari so hotli imeti državni jezik, so tudi hotli madžarski jezik enako opravičiti s vsimi drugimi. Ali reč ni šla po ravnim, dokončana je bila s padcam edino-opravičeniga. Vunder pak bi se velika krivica Madžaru godila, ako bi ga hotli Nemeču primeriti, še vse-

lej nam je ljubši kot Nemci vsi od nekdaj. In ako smo se madžarstvu tako vstavili, mislite de bomo proti neljubimu nemštvu zdaj tako krotki, de bodete z nami počeli, kakor bote hotli. Mar so Nemci Austrijo rešili, de je zdaj njih last? ali smo jo mar več mi za to rešili, de bi z nami zdaj oni gospodarili? i. t. n.

Ogerska in Erdelska dežela.

Ministerstvo se posvetuje o odpravi urbarijalnih davšin na Ogerskim. Prejemniki bodo odškodovanje dobili, ktero se bo po primerni cenitvi odločilo; zdaj pak se jim bo koj dalo na rajtingo od vsaciga urbarijalniga gospodarstva po 150 gold. iz državne zakladnice. Te naprejplačila se bodo v vsakim okrogu v odboru zastopnih mož odločile, kteriga bo krožni vikši komisar sestavil. Izplačevalo se bo pri posebnih denarnicah po odvzetju dolžniga ces. davka. Vikši komisar se bo s škofijstvi posvetoval, kako se imajo postavni dohodki za tiste vikši duhovne zadobiti, kteri so se prostovoljno vsimu odškodovanju za odpravljeno duhovsko desetino odpovedali.

Mestna srenja Peštanska je marsala Radeckita v versto častnih svojih mestnjanov sprejela.

Na vseučelišu v Pešti in po vsih šolah na Ogerskim se bo mesca listopada učiti začelo.

Ogerski Rusini so nj. veličanstvo prošno predložili v prid svojiga naroda. Stanujejo Rusini na Ogerskim v županijah Cips, Šaroš, Semplin, Ung, Bereg, Ugoča, Šatmar in Marunroš vkupej, v županijah Gömör, Tarna, Abuvj, Suboš in Boršod mej Slovaci in Madžarji. Jih je vsih 900,000 duš.

Za sledeče reči so prosili:

1. Razglašenje državne ustave 4. sušca v vsih okrajih, kjer Rusini otanujejo;

2. Spoznanje rusinske narodnosti na Ogerskim;

3. Obmejenje njih narodnosti od sosednih tako, de bi Rusini, kjer jih je 15,000 s ptujimi narodi malo smešanih vkupej, posebni svoj rusinski okrog imeli, brez obzira na stare županijske meje;

4. Vpeljanje rusinskiga jezika v šole in urade tako, de v ljudskih šolah rusinski sel jezik rusinski bo šolski jezik in predmet uka; de v okrajih, kjer Rusini kupama vkupej stanujejo na pripravnih mestih bodi gimnazi, v Ungvaru pak akademija na državne stroške, in de bi tudi Lvovska velika šola bila pripravna storjena za poduk Rusinov; de bi k uradovanju v rusinskih okrogih posebno Rusini odločeni bili, sploh pa nobedin, ki narodskiga jezika popolnoma ne zna;

5. Uradni rusinski časopis skupej s gališki Rusini, s potrebno podporo od države;

6. Odpravo vsake predpravice, natis s cirilskimi čerkami ovirajoče;

7. Enakostavnost uradnikov, duhovnov, učiteljev in cerkvenih pevcev v obziru na preskerbljenje in čin z vsimi drugi deželani;

8. Primerno omišljenje rusinske narodnosti pri podeljenju oficirskih služb v c. k. vojašinj in v centralnih uradah na Dunaju;

9. Postavljenje rusinskih vojaških kapelanov pri polkih, kterih so vojaki večidel orientalske vere;

10. Obzir na narodnost Rusinov, mej drugimi narodi obseženih na podlogi popolnoma enakopravnost.

„Konst. Zeitung“ poda pismo, ktero pravi: „Zamorem Vam zdaj nektere vodila prepravne Ogerskiga naznaniti, ktere bodo po mnogih posvetovanjih te dni po natisu na svitlo prišle. Ogersko bo zazdaj, zvnaj stranski dežel, v eno truplo združeno ostalo, ktero se bo po narodnostih v pet velikih krogov delilo. Vsacimu bo civilni in vojaški vladar dan, kterih bo uni od ministerstva odvisen, ta pak od civilniga in vojaškiga vladarja cele dežele, ktero čast bo, kakor do zdaj, imel F. Z. M. Haynau. Se ve, de ti okrogli bodo

še dokaj časa v izjemnim stanu, in ustavnih pravic se za zdaj vdeležili ne bodo. Nadomestovani ti okrogli ne bodo, kir se je misel na deželne zборе ne le za Ogersko, timuč tudi za druge dežele opustila. (?)“

Ptuje dežele.

Nemška. Časopisi govorijo nasprot naznanilu puntarskiga vojskovodja Poljca Miroslovski, vojsko-spridnika, de je, predin je iz Pariza prišel v Badensko naznanil, de vikši vodstvo le prevzame, ako se mu 150,000 frankov da. To terjanje je pozneje za se in za svoje tovarše ponovil v Karlsruhe, in pristavil, de je enaki znezik v Sicilii prejel. Zavolj revniga stanu badenske denarnice je bil vender zadovoljin z zneskam, ki je deseti del terjaniga obsegel. S tem je, se ve de, tudi druge z njim gredoče poljske vlačugarje, med njimi Oberskiga in vedno pijaniga Mnevskiga rediti mogel. Koliko de je pridobljeniga denarja še čez mejo odnesel, se ne ve.

V bavarskimu deželnimu zboru so ministerstvo interpelirali, ako je res, de pruska terja odškodovanje za vojsko proti punti puntarjem v bavarski Pfalci, in de za to hoče si prideržati del colniga dohodka za Bavarsko, kteri bi se imel 1. t. m. odplačati.

V Berlinu se je 17letni učene neke lekarnice zavdal, ki je v pismu zapustil naznanilo, de je bil tovarš skrivniga puntarskiga društva, v kteriga zbor je nekdaj po nevedama stari gospod stopil, zbrane z izdajavci kregal, in kir so ga hotli napasti, zbežal; de je potem listik v zbornu izbo padel s napisom: „Vse je izdano; berzi beg je edina rešitev,“ in de, kir drugi tovarši so bežali, on pa zavolj vbožtva bežati ni mogel, se je sklenil zavdati. Od punta se naprej nič ni moglo zvediti.

V Altoni je bil zbor poslancov mnogih šleswig-holstajskih družtev. Sklenili so, Nemce iz dolžnosti podpore izpustiti, zadni boj proti sovražnimu Dancu pak sami peljati, in napravo k temu od urad terjati.

Laska. Prejšni rimski poslanci so mesto zapustili. Francosi so si pripravni stanovališ v Rimu zbrali; tudi po samostanih bodo stanovali. — 6 kozop. je papežki berzoposel iz Portiči prišel. Govori se, de je prinesel naznanje prihoda sv. očeta. V vatikanu se noč in dan dela, stanovališce papežovo popraviti. — V Rimu se je Judam zapovedalo, vse kristjanske posle iz služb izpustiti.

Francozka. Očitna sodba čez puntarje v Versaillu je perviga obdolženiga: Hubert spoznala kriviga 1) poskušnje mesca velk. travna, obstoječo vlado podreti, 2) poskušnje državljane proti državljanu oborožiti. Hubert je bil toraj obsojen pregnan biti iz dežele. — Narodni zbor se posvetuje v novi, od papeža dani rimski ustavi. Odbor, kteri je to reč pred — posvetoval, papežovo ravnanje hvali, in Tier je tako se glasijočo predlogo v imenu odbora v zboru bral, med velikim hru-pam privolijočih in protivnih strank. — Iz Algira se piše, de razdražbe s Maroškim caram je končana, kir je on vsim željam Francozov privolil. Francoska zastava je bila vnovič na večih krajih slovesno razproštena in s streljanjem topov počastena.

Bosna. V šotor vezirja je prišlo 27. kimovca čez Petrovac 500 Arnatov v slabo pomoč. 29. so s pobotovanjem do tod prišli, de je vezir puntarjem s tem pogojem prizadeti hotel, de bodo v prihodnič po Sultanovim fermanu zapovedano desetino dajali, pri obse-di Bihača storjeno škodo povernili, poderte mostove čez Uno in Klokot zopet napravili, in sploh za naprej vstanovljenim uradam v pokoršini bili. Večini puntarjev je bilo to po volji, tode izdatbe so se od vezira bali, kir on je mislil čez Krajno se nazaj podati.

Med temu je 30. kim. v Bihač Tartar iz

Carigrada prišel, kteri je gotovo zlo imenitnih naznanil prinesil, kir vezir je te tri pogoje opustil, in le pripravo za vožnjo k svojimu odhodu terjal. Puntarji so tudi že 2. kozoperska 200 — 300 konj in veliko vozov v šotor vezira poslali, in odhod je bil na 4. kozop. odločen; kar je došlo naznanilo, de se Nahije Banjaluška, Pridorska, Kozaraška in Majdonska vsim zapovdim vezira terdno vstavljajo. Po temu vezir ni mogel skusiti, s svojimi podertimi vojsaki pot nazaj skoz tiste kraje peljati, in toraj moral zopet po težavni poti čez Petrovac in Ključ nazaj iti. Ko so bile za to potrebne priprave storjene, vozovi in konji za robo s trudam pridobljeni, se je turška truma 6. kozop. iz Bihača vzdignila.

Vezirja, ki je tako oslavljen, de se bojé, de do Travnika živ ne bo prispel, se mogli v stolu nesti; clo se po Bihaču govorica razširja, de je vezir, ki ga zvnaj nar bližejših od 20. kim. sém nihče vidil ni, že vmerl, in de so ga v Bihaču pri veliki možej na tihim pokopali.

V Bihaču je za posado ostalo 500 Arnavtov, s kimi pak so mestnjani in Krajci toliko nedovoljni, de mislijo še ta ostank vezirjevih vojsakov odpoditi.

Z odhodom vezirja pa še ta reč dognana ni.

Mohamedanski Bosnjaki, ki so v živim puntu proti turškim veziru, zedinjenja išejo s kristijanskimi Bosnjaki v Hercegovini in na Turško-horvatskim; zna clo biti, de njih vodja Kedič bode 600,000 muhamedansko-bosniških odpadencov k veri Kristusovi nazaj pripravil. Puntarji vedno gledajo na serbske polke na Ogerskim, ktere si v pomoč kličejo.

Razderti red v Bosni bi zamogel v prid biti združenim Uskokam črnogorskim. Prosti ti kristjanski rodovi Hercegovine, kteri so se v svojih hribih zagradili, in brez števila vasi, ali otaborenih šotorov posedli, so se do zdaj vsaki turški moči nasprot staviti zamogli. Begujoče muhamedanske Bosnjake so prijazno sprejemali, in Turke sčasoma proti Sarajevim nazaj silijo. Ta bosniški kristjanski rod se Turku v strah vedno omladuje in okrepcuje, in ako bi turška vlada proti njemu novo delo razdertve poskusila, se zna zagotoviti, de kristjanski Uskoki se s Črnogorci združili bodo.

Druge vesti iz Bosne naznanujejo, de blizo Bihača je bil mali boj, ki je 20 puntarjev in okoli 200 vezirskih vojsakov končal. Mejaki so se pri Uni tako zagradili, de vezir si nad-nje ne upa. Hotel je pogodbo skleniti, alj nič se ni opravilo. Na oheh platch se pomnožujejo. Vezir veliko davšin terja na živežu, namreč 600 tovorov žita, 600 goved in 400 ok sroviga masla. Kolera precej mej vojsaki vezirjevimi razsaja; kancelar vezira je neki tudi vmerl na koleri; drugi pravijo, de je zavdan. V ostalih krajih Bosne je zdravje dobro. Tudi druge naznanila terdijo, de bosniški puntarji z dobrim nasledkam delajo. Travniški vezir, ki je hotel bihaškemu svojimu tovaršu na pomoč priti, se je znašel zapušeniga od velikiga oddelka svojih vojsakov, kteri so k puntarjem prestopili. Puntarji že 15,000 mož imajo, in vse turke s strašnimi žuganji silijo, se jim pridružiti. — Iz Škutare se zve, de Albanci so se v treh velikih barkah do Črnogorcev pripeljali ropati; ti pak so jih s kervavimi glavami domu poslali. Tudi Črnogorcev truma se je podala na lov, in je od Albancov odgnana bila. Jih več je bilo vjetih in koj pobitih. Glave k Škutarskimu veziru prinešene je ta plačal s 4000 piastri —

Turška. Iz Vidina se zve, de le Bem in kakih 10 drugih madžarskih puntarskih oficirjev se je poturčilo; vsi drugi so se tega branili. Pri Vidinu ležečim madžarskim vojsakam se slabo godi, kir vsiga jim pomanjuje. Govori se pak, de austrijska vlada je vsim odpusenje podelila.

Nepolitiški del.

Kaj je čudno?

- A. Ovbe! kaj je to per nas,
Nemško petje vsaki čas?
- B. Sej per vas vse nemško zna,
Čudno ni, de tak kramlja.
- A. So nekteri vel'ki le,
Ki sramoto vsim store.
- B. Kaj pa gre od vas ta zvon:
Klein-Paris in Krains Lyon?
- A. Kaj ne, de Lijon, Pariz
Je francozkih mest napis?
- B. Čudno torej je leto,
De francozko ne pojo.
- A. Ovbe, res je, pa ne vem
Če je v glavi tem ljudem.
- B. Torej naj bo vaš spomin:
Klein-Frankfurt in Krains Berlin!

Jugoslavenske cvetlice.

(Nabral F. Cegnar.)

1. Bulgarci.

Bulgarci, prebivavci Bulgarske zemlje, stanujejo na vshodu Serbske do črnega morja. Oni so kakor Serbi slovanskega roda, gerske vere, govorijo slovansko Serbskemu podobno narečje; so jak, trézen, marljiv in nezapravljiv narod. Na nepotrebne reči le malo mislijo. Nosijo tamnobarvne oblačila, ktere si sami iz vovne spredejo; na glavi imajo kožubovnate kape in njih plajši so iz černe vovne. Njih liriske pesmi so vesele in polne duha. Povešti prav gladko pripovedujejo. Mi podamo tu za pokus sledečo bulgarsko pravljico, ki jo je nek Bulgarec gospodu Milutinoviču pripovedaval, sodbo čez njo pa pripustimo umnim bravcom Slovenije:

Starček.

Ko je Bog svet vstvaril, je tudi hotel videti, kako ljudje živijo. Torej je stopil iz nebes nar pred na stari hrib, in se je v človeško podobo, v belo oblečenega starčka spremenil: siva brada mu je na persi visela. Potem je vzel palec v roke, in se je podal v široki svet, v Bulgarsko deželo. Dolgo je hodil, celi dan čez hribe in doline. Na večer pride v eno vas, da bi tam prenočil. Stopi v prvo hišo na kraju vasi, se vsede na prag, in tiho in zamišljeno sedi. Gospodinja je imela v hiši opravke in ga ni zagledala. Pa zdaj pride nje mož z plugom z polja, vidi starčka, se razveseli nad njim in mu reče: Oče, ti si zlo star in popotnik; tudi truden si; pojdi tedaj in počij v tej hiši! Desiravno je hiša revnega, te bomo vonder z vsim pogostili, kar je nam Bog dal; le dovoli! Starček ga z veseljem očesom pogleda, stopi v hišo in se vsede. Mož in žena urno gresta mu jedi pripraviti, kar imata in kakor dobro moreta, ter pogerneta mizo. Potem se za mizo vsedejo in jedo iz vsake sklede, ali starček ni hotel jesti, ampak je le vsako jed poduhal, je molčal, je vidil se druge veseliti, in se je z njimi vred veselil. Oni mu ponujajo in ga prosijo: „Oče, zakaj ne ješ ker si lačen. Vzemí, pokusi in jej, kar se ti poljubi! Vse, kar imamo, smo zate pripravili.“ Starček jim odgovori: „Le jejte le! Jez moram nekaj pomisliti.“ Ko so se najedli, vstane gospodinja in odide; nje fantek je pa jokal, ker je bil lačen. Tedaj reče starček možu: „Gostinčar, veš kaj? Če me češ pogostiti, jez ne moram vsake jedi jesti, pa človeška pečena mi diši. Torej zabodi svojega sinčika, čisto ga operi, deni celega v ponvo in postavi jo v peč, varuj pa, de te žena ne vidi! To bi jo zalilo.“ Ta mu odgovori: Leto ti tirjaš, oče? Zakaj mi že popred nisi povedal, in si lačen v moji hiši sedel? Saj sem ti rekel, de je vse tvoje, kar imamo od Gospoda. Gotovo je res, de imam takega starčka rad, kakoršen si ti. Serce mi pravi, de si dober. Kmalo boš vidil, le majhno počakaj, de ti jed pripravim, kakoršno želiš.“ Gostinčar odide. Njegova žena se je k delu vsedla, in otročička na stran položila, da se bi sam pri lunny svitlobi igral, dokler ne zaspi; ona ni vedla, kaj in kako se ima zgoditi. Mož ji otročička vkrade, zabode, dne celega v ponvo ga v peč zapre, in njegova žena ni od vsega nič zvedla. Potem stopi no-

ter k starčku, se mu na stran vsede in se z njim veselo pogovarja. Komaj se nekoliko pogovorista, starček obmolči, duha z nosom in reče kmetu: „Pojdi in poglej počenko; meni lepo diši, mora že pečena biti.“ Ta ostane, odpre peč, de bi pogledal in ponvo iz peči vzel. Pa kaj je zagledal! Osupne in se prestrašen čudi. Vsa peč se je svetila in cela hiša od svetlega otročiča. Ponva in otrok, vse se je v zlato spremenilo in soncu enako svetilo. Dete je v ponvi sedelo, enako mladenču, lepo, veselo, bleskeče in zdravo. Na glavi je imelo krono iz samih biserov in dragih kamnov, krog kvoka opasan meč, v desni je držalo knjigo z zlatimi čerki, v levi pšenični šopek s polnim klasjem; in to vse se je bolj kakor ogenj svetilo, ker se je ravno vse v zlato spremenilo. Gostinčar se poverne, starčku veliko čudo naznanit in ga vprašat, kaj mu je storiti. Alj starčka ni bilo več v hiši, ampak pred hišne vrata je šel in djal: „Ostanite zdravi, živite kakor do zdaj, pobožno in veselo! Vaše pravične serca bodo vse dobro imele od njiv, od živine, in blagoslov in mir vaši otroci in vnuki od Gospoda, ki bo vas sprejel in pogostil v svojem večnem domu.“ To izreki odide urno in sam v černo noč.

2. Vroki.

V južnih deželah je občinska vera, da je pogled nekterih oseb tako osorn in hud, de drugi od njega vročni postanejo. V igri zgubiti, se na potu v kamen udariti, ste majhne reči; alj od hudega pogleda vroke dobiti, to ni tako majhna reč, ker, kdor je od njega zadet, v omotico pade, hudo bolezen dobi, in po kratkem umerje. Dvakrat — piše Don Kalmet — sem bil priča in sim vidil žertve hudega pogleda. V dolini Knin nagovori en mož mlado deklico, jo za pot prasaje. Ona se nanj ozre, zavpije in pade nezavedna na tla. Tujc zbeži. Jez sem bil ravno blizu nje, skočim ji tedaj z svojim vodnikom na pomoč, ker sem mislil, da jo je begun z silo napadel. Bora deklica se kmalo spet zave, in nama pripoveduje, da je od beguna vroke dobila. Prosila je naju, jo k duhovnu spremi, kar ji rada dovoliva. Ta ji da neke reči poljubiti, ter ji krog vrata v svili zavito čudno pisanje obesi. Deklica je spet serčnost dobila, in v dveh dnevih popolnoma ozdravela.

Podam se enkrat v vas Pogošjami. Tu vidim pet in dvajset let starega mladenča nakrat obledeti in se na tla zvernuti, ko ga je en star hajduk pogledal. Hajduk ni bil tega kriv, ker mu je bil hudi pogled prirojen, in teško mu je djalo, da ima tako strašno moč njegovo oko.

Prosil sim hajduka, ki je klaverno v tla oči pobešal, da naj mene pogleda; alj on je bil silno žalosten, tako prosijo čuti, in po nikakem se ni hotel name ozreti. Njegove oči so bile velike, njegova postava ne ravno priljudna. Če je govoril, je navadno v tla gledal, in ako se je pozabil, in v kako osebo ozerl, se je v vanjo zagledal, in ni mogel pred oči od nje obrniti, da je bila vročna.

Slišal sem tudi pripovedovati, da imajo nekteri ljudje v enem očesu dve puncici, in da so ravno ti nar strašnejša pogleda.

Se hudega pogleda obvarovati, je več, sicer negotovih zdravil.

Eni imajo živinske rogove pri sebi, drugi koralne kosove, ki pa morajo proti sumljivi osebi obrnjeni biti.

Tudi je dobro v hipu, v katerem kdo vroke čuti, se železa dotaknuti, alj pa vroku kave v obraz vreči. Včasih samokresni strel v zrak vročnemu pomaga. Nar gotovši pomoček pa je, samokres v vroka nameriti.

Druga viža vroke dobiti je prevelika hvala, ki se kaki osebi alj kaki reči skazuje. Pa tudi vsak nima te nevarne moči, kakor tudi ne more vrokov prostovoljno napraviti.

Ko sem po Dalmatinskem in Boznijanskem potoval, zagledam v nekem selu poleg Trebinjice lepo majhno dete pred hišo v travi igrati. Poljubim otroka in pozravim mater, ki me je trepetaje gledala. Mojega obnašanja je bila ona žalostna, in me živo prosila, detetu na čelu pluniti. Jez se terdovratno branim, ker nisem vedil, da je to pri njih zdravilo zoper besedne vroke. Matí kliče svojega moža, da bi me primoral z samokresom, nje tirjanje dopolniti. Moj vodja, mlad hajduk, me torej opomne in reče: „Poznam vas, da ste dober in pravičen gospod; zakaj tedaj ne čete deteta rešiti, ki ste mu nevedoma vroke naklonili?“ Zdaj še le razmotrim, zakaj da me je žena kaj takega tak živo prosila. —

Plemenitniki v Moldavi.

Plemenitstvo v Moldavi je vse drugače kot v drugih državah, zlo je podobno tistemu stariga poljskiga kraljestva, njegove pravice in predpravice so skoraj ravno take. Kakor Poljak ravno tako tudi Moldavec ne pozna razne stopne dedišniga plemenitstva; pri Poljaki so bile besede „konjik, vojsak in plemenitnik“ enake pomembe, in sploh so zanje rabili besedo „Ziemianim“, tudi Moldavci imajo zato splošno besedo „Bojar.“ Mieszkovski je v svoji knjigi „Polonus jure politus“ takole poljske zlahtnike popisal, kar je tudi od Moldavskih veljalo: „Poljski plemenitniki so voljivci kraljev, očetje visociga svetovavstva, dajavci postav, oskerbniki sodništva, moč brambovcov, kinč miru, škit svobode, za tega voljo so jim zavidljivi njih sosede, neomikane ljudstva to ne razume, in pred njim trepetajo sovražniki. O če bi Poljaki svoje pravice braneč jih nigdar krivo ne rabili!“

V Moldavi se ne pozna dedišniga plemenitstva. Sin bojara ni za tega volja bojar, tukaj je le zaslužno plemenitstvo. V službah pri dvoru in pri visocih uradih se plemenitstvo zadobi.

Ne da se prav za prav povedat, kdaj in kako je bila v tej deželi aristokracija osnovana. Gotovo je pa to, de ne izvira iz sile, iz podverženja nemočnih pod orožje premagavca, temuč iz pravih zaslug za državo in domovino, in kolikor večji in slavniši so bile te, tolikanj večji stopno je tudi vsak dosegel. To je tako dolgo terpelo, dokler ni turški car te kneževstva gerskim knezam po imenu Fanariotam tako rekoč v štant dal. Leti brezvestni knezi, ki so tako ravnali, kakor de bi bli te dežele v štant vzeli, so kar iz vsega svoj dobiček imeti hotli, in dostojstvo bojarjev so kakor blago prodajali. Tako so bogatinci jeli to čast si z denarjem prikupavati, de bi potem visoke službe dobili, podložne derli, in za svoje potroške nobene skode ne imeli, cel narod se je tako popačil in shušal. Z boljarstvom se je zadobila pravica vse brezpostavno in krivično brez kazni delat, in proti zatiranju ni bilo družiga škita kakor boljarstvo. Vsak, kir je le žvenka imel, ni zamudil si to potrebno reč pri gerskih knezih kupiti. Mogočni boljarji so za svoje zlužabnike boljarstvo kupili, tako je bila letem pot k nar vikšim službam odperla, in nar hujsi zatiravci svojiga naroda so postali. Novi boljarji so bili od svojih starih gospodov zmiraj v bran vzeti, v vsih krivicah so jih zato podpirali, in učenci so kmalo hujsi postali kakor njih učeni. Le za boljarje so bile posestvo, bogastvo, in vse državne urade. Njim nasproti pa so bili neposestniki, — celo ljudstvo, brez zemljiš v beraštvu ino nevednosti.

Dva kneza zaporedama, oba iz rumunskiga naroda, namesto de bi rane svojiga ljudstva zacelila, sta svoji domovini še nove rane vsekala, na kterih še zdaj revna dežela terpi. V tej državi, ki je od boga blagoslovljena, je veliko beraštva, narod, kteriga prededi so bili z vsimi čednostmi okinčani je globoko globoko padel, kir je skozi stoletja vedno pod strahovavnim oskerbništvom nemilih boljarjev hiral. Tako sta si danas dva stanova človeške družbe v tej deželi sovražno nasprotna: plemenitniki in brezposestniki. Nobeniga sredniga stanu se tu ne najde premožnih mesčanov tukaj ni.

Ti brezvestni vladarji so kaj hudobno z ljudstvom ravnali. Misleč de bi se ljudstvo v solah predramilo ino bolj omikalo niso nobenih sol terpeli, tudi nevedni samogoltni duhovni so jih v tem podpirali. Poduk je torej postal ptuja cvetlica, ktera je zvunaj moldavskih mej cvetela, ktero so bogati in imenitni sebi odtergat zamogli ljudstvo pak je skoraj vse poživinjeno, vsaciga, kir le kaj ima čerti, delat noče, in tako v sebi vse dobre lastnosti zaduši. Pa tudi plemenitniki nočejo od starih navad pustit, tud od njih znamo reči, „nič se niso učili in nič niso pozabili.“ Strašne dogodbe v Galicii leta 1848 jih nič niso predramile, tudi uka polno leta 1848 jim ni poduka dalo, še zmiraj so kmetam svojim podložnim pravi kervniki, še zmiraj le za se prihranijo visoke službe bogastva in neizmerno posestvo.

Pač znamo od njih reči, kar Mieszkovski od polskih zlahtnikov pravi: O de bi pač Moldavci svojo slobodo braneč, je nikdar ne bili po krivim rabili.

(Bukovina.)